

V pričakovanju novosti

Izidi ožjih volitev dne 5. t.m. potrjujejo mnenje velike večine političnih opazovalcev, ki so že ob prvem volilnem krogu 21. novembra pravili, da je ta volilna preizkušnja dejansko uvod v državnozbornske volitve v prihodnjem marcu ali najkasneje aprilu. Slednje naj bi bile naravnost zgodovinski mejnik v življenju italijanske republike, kot so na primer bile volitve leta 1948, katerim se mora Italija zahvaliti za svojo pripadnost zahodnemu demokratičnemu svetu.

DRAGO LEGIŠA

Zadnje volitve so bile sicer upravne, vendar so jim vsi pripisovali tudi izrazit politični značaj, in to povsem upravičeno. Zadevale so enajst milijonov volivcev, kar ustreza četrtini celotnega italijanskega volilnega zbora, kar pomeni, da je njihov izid dober pokazatelj trenutnega splošnega političnega stanja v državi in da predstavlja tudi stvarno in verodostojno osnovo za predvidevanja o nadaljnjem političnem razvoju v državi.

Glavna značilnost zadnjih upravnih volitev je predvsem v tem, da je s političnega prizorišča dejansko izginila Krščanska demokracija z vsemi svojimi tradicionalnimi in dolgoletnimi zavezniki vred. Vse dosedanje vladne politične sile je kratkomalo vzele noč. V politični areni sta tako ostali levica, katere nosilni steber

Glasovi slovenskih volivcev so bili odločilni

V zgodovini Trsta se je zares odprla nova stran

Slovenci v tržaški občini so si v nedeljo, 5. t.m., v poznih večernih urah prav gotovo oddahnili, ko so iz poročil Radia Trst zvedeli, da je bil za tržaškega župana izvoljen Riccardo Illy. Za celih šest točk je namreč pustil za seboj svojega listarsko-misovskega tekmeča. Bolj kot se oddaljujemo od tistih nedeljskih živčnih trenutkov, tembolj se zavedamo, da smo tokrat prav zares srečno prestali izredno hudo preizkušnjo in da smo, zahvaljujoč se tudi spletu srečnih okoliščin, izbojevali zmago, ki se je lahko povsem upravičeno veselimo.

Izvolitev Riccarda Illyja pomeni poraz tistih sil, ki niso živele od dela svojih rok, temveč predvsem od raznoraznih podpor celotne italijanske narodnostne skupnosti, ki so jo do padca berlinskega zidu stalno strašile s »slovansko-komunistično nevarnostjo«, nato pa s slovansko oziroma slovensko nevarnostjo. Šlo je v resnici za navadno izsiljevanje, ki je trajalo že več desetletij, tako da se je zdelo takšno ravnanje nekaj naravnega in zaradi tega ni nikogar pekla vest. Posledice takšnega stanja so na dlani: Trst je nazadoval v vseh pogledih, pri čemer najbolj pade v oči podatek, da ima kakih 70 tisoč prebivalcev manj kot pred 80 leti, tretjina prebivalcev pa je stara nad 60 let.

Illyjeva zmaga dalje pomeni, da so v Trstu stopile za krmilo sile in ljudje, ki nočejo živeti od miloščine, temveč čutijo v sebi toliko ponosa in tolikšne sposobnosti, da tudi sami prispevajo k duhovni in materialni rasti celotne družbe v državi. Gre torej za aktiven pristop, ki pomeni veliko novost v javnem življenju Trsta.

Slovenci smo lahko zadovoljni in celo ponosni, da smo bili pri tem korenitem preobratu odločilen dejavnik. Brez slovenskih glasov Illy gotovo ne bi bil župan in bi oblast ostala v rokah tistih, ki so v Trstu vedrili in oblačili desetletja in desetletja ter mesto potiskali v čedalje globlji prepad.

Pa še nekaj zelo važnega se je zgodilo: pamet (in slučaj) je hotela, da so tokrat vsi Slovenci v tržaški občini, ne glede na politično, nazorsko ali kakršnokoli drugo prepričanje, na ožjih volitvah 5. decembra 1993 — ta datum si velja zapomniti — glasovali za istega županskega kandidata in ga, kar je najvažnejše, tudi izvolili. To naj bo nauk, kako se mora naša slovenska manjšina ravnati, če hoče doseči kak stvarni rezultat.

Zmaga Illyjeve naveze je vsekakor okrepila slovensko predstavništvo v novem tržaškem občinskem svetu. Pri tem velja ome-

niti, da sta bila na listi Zavezništva za Trst izvoljena oba kandidata Slovenske skupnosti. Dolej je slovenska politična grupacija imela v mestnem svetu le enega svetovalca; podvojitvev pa je tembolj vredna upoštevanja, ker novi občinski svet nima več 60, ampak le 40 članov. Slovenski skupnosti politično pripadata novoizvoljena svetovalca, mlada odvetnika Peter Močnik in Andrej Berdon. Ostala dva slovenska kandidata sta Igor Dolenc od Demokratične stranke levice in Stojan Spetič od Stranke komunistične prenov. Skupno imamo štiri svetovalce slovenske narodnosti.

Riccardo Illy je na ožjih volitvah zbral 53 odstotkov glasov, njegov tekmeč 47. V primerjavi s svojim prvim volilnim krogom se je udeležba na volitvah v nedeljo zmanjšala za kakih 7 odstotkov; volilo pa je 70 odstotkov upravičencev. V novem občinskem svetu pripada 24 svetovalcev večini, 16 pa v opoziciji. V večini so KD (10 svetovalcev), Zavezništvo za Trst (7) in Stranka demokratične levice (7). V opoziciji so Severna liga (7 svetovalcev), Lista za Trst (4), Nacionalno zavezništvo (3), Ljudski kristjani (1) in Stranka komunistične prenov (1).

D.L.

Peter Močnik

Andrej Berdon

Igor Dolenc

Stojan Spetič

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 9. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tisoč let naših prednikov; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Pred odhodom na bojišče«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Dvignjena zavesa; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 10. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Dekle z mandolino«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Draga babica...«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.00 Nekaj minut z...; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 11. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Tomo Česen: »Med nebom in zemljo«; 10.00 Poročila; 10.10 Koncert v Cankarjevem domu v Ljubljani; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rozajanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spolnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 16.00 Odkritje Amerike; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Janez Povše: »Za plačilo ti prinašam slovo«.

■ NEDELJA, 12. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Hiša« (Alenka Goljevšček); 11.45 Vera in naš čas; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«; 14.45 Glasba za vse okuse; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditev.

■ PONEDELJEK, 13. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Izidor Predan; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Požganica«; 10.00 Poročila; 10.30 Intermezzo. Franz Joseph Haydn: Simfonia št. 101 v d duru, »Ura«; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Profesor Ficko in gospod Packo«; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Niti raj niti pekeli — Amerika.

■ TOREK, 14. decembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svojo poslednjo voljo pri zdravi in čisti pameti izrekam; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Borba«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Pekel«.

■ SREDA, 15. decembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Prežihov Voranc: »Boj na požiravniku«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Cecilijanka '93; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

V pričakovanju novosti

je Demokratična stranka levice (PDS), in desnica, katere osrednja os je misovsko, neofašistično gibanje (MSI). Omeniti je seveda treba še Severno ligo (Lega Nord), ki pa predstavlja anomalijo v politični stvarnosti, ker je v severnih pokrajinah sicer stranka relativne večine, torej najmočnejša, a je v srednjih in južnih italijanskih pokrajinah sploh ni. Poleg tega je njen program še tako neizoblikovan, da je po našem ne moremo prištevati ne k levici ne k desnici, kot ti besedi običajno pojmuemo.

Oba volilna kroga sta pokazala, kako ima Demokratična stranka levice trenutno stvarne možnosti, da na skorajšnjih političnih volitvah postane vladna stranka. Težko pa je verjeti, da bi enake možnosti imelo misovsko gibanje, čeprav bi nastopilo z drugačnim znakom in pod drugim imenom, npr. kot Nacionalno gibanje (Tako je ravnalo na volit-

vah v Trstu, a bolj s slabimi rezultati).

Tako levica kot desnica si bosta gotovo prizadevali, da bi v svoje vrste povabili vsaj del politične sredine, ki je trenutno prepuščena sama sebi. To se jima bo v določeni meri tudi posrečilo, če sredina ne bo medtem dobila stvarnih organizacijskih oblik, česar pa ni mogoče opraviti v kratkem času. Zelo pomembna in morda celo odločilna bo po našem vloga v politiki angažiranih kristjanov, predvsem tistih, ki jih je, kot sami pravijo, vodstvo krščanskodemokratske stranke izdalo. Ne gre tu le za problem organiziranja, ampak za to, kako naj se kristjan ravna in kaj naj sploh počne v politiki. Zlasti zadnji zgledi so naravnost porazni!

Kaj se bo torej v bližnji prihodnosti zgodilo? Na to vprašanje seveda nihče ne more danes natančno odgovoriti. Povsem upravičeno pa pričakujemo velike novosti.

Deli, oprema in sredstva za vzdrževanje motornih vozil

Letos jeseni je Center marketing international iz Ljubljane izdal in založil zanimivo praktično publikacijo o razvrščanju blaga po carinski tarifi, ki se nanaša na: dele, opremo in sredstva za vzdrževanje motornih vozil. Publikacija obsega 78 strani in jo je uredil Igor Peternel.

Kdor spremlja razvoj cestnega motornega prometa, se srečuje s številnimi problemi. Cestno vozilo ni samo prevozno sredstvo, ampak je tudi predmet velike materialne vrednosti, ki ga moramo pravilno vzdrževati. Tista podjetja, ki nimajo lastnega vzdrževanja, se poslužujejo specializiranih avtomobilskih servisov. Zaradi obsežnega tovrstnega gradiva oziroma rezervnih delov in sredstev za vzdrževanje vozil se je založnik od-

ločil na enem mestu prikazati celotno problematiko. S tem je olajšal delo uvoznikom, špediterjem in drugim udeležencem v mednarodnem poslovanju.

Avtor je prikazal temeljna pravila za uporabo carinske tarife. Povzel je tudi poglavje o cestnih vozilih ter njihovih delih in priboru. Takoj zatem pa je sistematično po abecednem vrstnem redu prikazal celovitost tovrstne problematike z začetkom o »aditivih« in zaključkom »žična potega«. Sledijo še deli, oprema in sredstva za vzdrževanje motornih vozil, razvrščeni po carinski tarifi (tarifnih številkah) in se nanašajo na najrazličnejše masti, lake, čistila, tekočine, zakovice, krpe, čelade in številne druge rezervne dele, kar je zajeto od izraza »mazalna motorna olja« do zaključka »ščetke za vozila za čiščenje ulic«.

Upamo, da je avtor ustregel številnim koristnikom v vsakdanjem delu in poslovanju pri vzdrževanju motornih vozil. Publikacija je izdelana v obliki registratorja, da je možno dopolnjevanje ali selekcioniranje posameznih carinskih tarif.

G.D.

Zahvala SSO

Svet slovenskih organizacij se ob zaključku dvodnevne simpozija na temo »Evropa in narodne manjšine na pragu tretjega tisočletja« lepo zahvaljuje vsem, ki so kakor koli pripomogli k uspehu tega zborovanja. Posebej predavateljem in diskutantom, diplomatskim predstavnikom, predstavnikom oblasti in javnih ustanov, vsem udeležencem, med katerimi smo beležili tudi dijake, predstavnikom tiska in radiotelevizije, posebej še goriški pokrajinski upravi za uporabo dvorane pokrajinskega sveta in za pokroviteljstvo, prav tako za pokroviteljstvo tudi deželni upravi Furlanije-Juljske krajine.

Dvodnevni študijski posvet je imel namen poglobiti in pretresti bogato in kompleksno problematiko, ki jo danes predstavlja tako politična Evropa s svojimi novimi dimenzijami kot tudi vedno aktualno vprašanje narodnih manjšin in raven njihove zaščite. Posamezna predavanja in poročila so iznesla vrsto pogledov na predlagano tematiko, pogledov, ki so bili v glavnem izraz prizadevanj in zaskrbljenosti nad bodočo ureditvijo evropske politične družbe. V tej morajo namreč vsi, veliki in mali narodi in narodne manjšine doprinesiti svoj stvarni delež. Bodoča politična Evropa se mora iz današnje Evrope držav spremeniti v Evropo narodov in dežel, kjer bodo individualnosti vseh dosegle svoje pravo priznanje.

Pri vsem tem naj še poudarimo dejstvo, da je danes široka razprava o Evropi in narodnih manjšinah v njej kar se da aktualna in potrebna. In to še posebej za današnji položaj slovenske manjšine v Italiji, ki še čaka na pravno priznanje svoje zaščite s strani italijanske republike. Evropski svet in evropski parlament sta že sprejela pomembne dokumente o tej problematiki, prežete s politično odprtostjo in duhom sodelovanja in sožitja. Prav je zato, da smo na vse to pozorni in da znamo vse to primerno ovrednotiti.

* * *

Severna liga ima 125 županov

Na zadnjih upravnih volitvah je bilo izvoljenih skupno 52 županov, ki politično pripadajo Severni ligi. Ta politična grupacija je že prej imela 73 županov, tako da jih ima zdaj skupno 125. Tudi predsedniki štirih pokrajin pripadajo Severni ligi, ki ima poleg tega še predsednika deželne vlade v Furlaniji Juljski krajini.

V Lombardiji je 74 županov od Lige, v Venetu 27, Piemontu 8, prav tako toliko jih je v Liguriji, 6 jih je v Furlaniji, dva pa sta v Emiliji Romagni.

ZCPZ bo predstavila v torek, 14. decembra, ob 20. uri v Marrijnem domu v Ul. Risorta 3 v Trstu zbornik

30-letnica Zveze cerkvenih pevskih zborov

Ob tej priložnosti bodo predstavniki zborov prejeli zbornik za svoje pevce.

Tržaško prizivno sodišče je ponovno ugodilo zahtevi odv. Bogdana Berdona, naj o zadevi Sama Pahorja (točneje o dogodkih na tržaški pošti leta 1988) odloča kasacijsko sodišče v Rimu, ker v Trstu vlada protislovensko vzdušje. Javni tožilec je tej zahtevi ostro nasprotoval.

* * *

Na goriški fakulteti za mednarodne in diplomatske vede so prejšnji teden diplomirali prvi štirje študentje. Svoje teze so zagovarjali v četrtek, 2. decembra. Vsi štirje so za svojo diplomsko nalogo izbrali mednarodne teme. Nihče se ni odločil za analizo krajevne stvarnosti.

V SSG pripravljajo novo premiero v režiji V. Möderndorferja

Harwoodova konverzacijska komedija o poslanstvu gledališča v času vojne

Na odrskih deskah tržaškega Kulturnega doma se igralci Slovenskega stalnega gledališča pripravljajo na novo premiero, ki bo v petek, 10. decembra. Scenografija je delno že postavljena, igralci pa v teh dneh pod vodstvom režiserja Vinka Möderndorferja iz Ljubljane ponavljajo in izpopolnjujejo najzahtevnije odlomke iz »Garderoberja« britanskega dramatika Ronalda Harwooda. Tekst govori o gledališču v času vojne, nam je povedal režiser Möderndorfer, s katerim smo se pogovorili o predstavi, ki jo pripravlja z ansamblom SSG.

V Slovenskem stalnem gledališču ste že drugič gost. Kaj bi povedali o svojih »tržaških izkušnjah« in o samem ansamblu?

V SSG sem pred dvema letoma režiral »Romantične duše« — to je bila tudi zadnja predstava iz ciklusa Cankarjevih del. Moja tokratna delovna izkušnja v Trstu le potrjuje vtis, ki sem ga pri delu z igralci Slovenskega stalnega gledališča dobil že prvič. Reči moram, da gre za zelo predan ansambel, ki zna zelo požrtvovalno in zelo hitro delati, hitreje, kot smo tega vajeni pri nas. To se mi zdi zelo pozitivno in gre temu ansamblu v čast.

Kakšen tekst tokrat postavlja te na oder in kaj bi povedali o avtorju dela?

Avtor igre Ronald Harwood je velik poznavalec angleškega gledališča in zgodovine gledališča sploh. O njem je treba povedati, da je med drugim o tej temi pripravil svetovno znano televizijsko oddajo v 13. nadaljevanjih. Imamo torej opravka s človekom, ki se na gledališče dobro spozna in to ne samo kot dramatik, ampak tudi kot strokovnjak, zgodovinar. To je razvidno tudi iz njegove igre »Garderober« — delo govori o gledališču v času vojne, torej v času, ko se v svetu dogajajo veliko bolj krute stvari, kot jih lahko na primer na odru ponazori Shakespeareov Kralj Lear. Harwoodovo delo pripoveduje predvsem o dveh osebah, o garderoberju in zvezdi tega teatra, ter

o muki, kako tega igralca spraviti na oder, glede na to, da je živčno popolnoma izčrpan.

O tem delu je bilo rečeno, da se približuje vrsti komedije, vendar bi po tem, kar ste pravkar povedali, rekli, da gre vsaj za tragikomedijo, če že ne za dramo...

Delo je v resnici drama, vendar pa je tekst izredno duhovit. V njem ne manjka komičnih detajlov in dovtipov. Pravilneje bi bilo reči, da je to konverzacijska komedija, prepolna gledaliških dovtipov, torej takih, ki se jim gledališčniki smejimo z veliko večjim užitek kot pa publika. Polno je na primer raznoraznih vraž, zaklinjanj, ki so v vseh evropskih teatrah iste — na primer ta, da igralec ne sme s klobukom čez oder — vendar pa smo jih mi nekoliko pozabili. Smeh, ki ga to delo vzbuja, je torej izrazito gledališki smeh, čeprav menim, da se bo ob določenih dovtipih zabaval vsak gledalec.

Na katerih vlogah sloni ta Harwoodova igra?

Besedilo omogoča velike interpretacijske možnosti predvsem dvema igralcema. Eden je Anton Petje, ki igra živčno izčrpanega gledališkega zvezdnika — mislim, da je to ena večjih in najbolj hvaležnih vlog, kar jih lahko sodobna dramatika sploh ponuja — drugi pa je garderober, naslovna vloga, v interpretaciji Alojza Sveteta. Omeniti pa moram še dve ženski vlogi, Lady (Lidija Kozlovič) in Madge (Bogdana Bratuž). V tem delu so te štiri vloge bistvene. Zaradi

njih se to predstavo splača postaviti na oder.

Kot ste prej omenili, govori tekst o gledališču v vojni, zato je delo tudi izredno aktualno. Nekaj podobnega se dogaja zelo blizu nas, na tleh nekdanje Jugoslavije...

Harwoodovo besedilo je v tem času res še posebno aktualno. Pred nas se prav tako kot v tekstu postavljajo dileme, kaj sedaj z gledališko iluzijo, ko pa je življenje tako grozljivo kruto. S tem delom pa imam osebno že nekaj »izkušenj«. Igro »Garderober« bi bil moral režirati letos spomladi v Dubrovniku s tamkajšnjim gledališčem ob odprtju svetovnega kongresa PEN kluba. Kongres so kasneje »selili« na otoke, ker so začeli ponovno bombardirati Dubrovnik, in tako nisem šel tja.

Pred kratkim pa so me povabili gledališčniki iz Sarajeva, naj bi isto besedilo režiral v bosanski prestolnici. Tja naj bi prišel s pomočjo Unproforja. Reči moram, da sem bil presečen nad tem vabilom, vendar so mi igralci iz Sarajeva rekli, da skušajo kljub vsemu normalno delati in živeti, kakor se pač da. Ko ničesar drugega ni, ljudje gledališče zelo, zelo potrebujejo. Tudi v Sarajevo nisem šel, ker je bilo stanje prenevarno.

Na kakšen odziv je »Garderober« naletel v drugih svetovnih gledališčih?

To je v bistvu svetovna uspešnica. V Brodwaju in West endu je bila to res »hit« predstava in to zaradi humorja, ki ga vsebuje, pa tudi zaradi same anglosaške tradicionalne navezanosti na gledališče. Zato je lahko na primer v West endu, na površini, ki je manjša od starega predela Trsta, kakih sto gledališč in vsako ima po 500 sedežev. Da dobro uspevajo, dokazuje že dejstvo, da so nekateri stara 300 let. Ta gledališka tradicija je torej velika in prav iz nje je nastalo to delo. Pričakujemo si torej, da bo igra tudi na odrskih deskah Kulturnega doma naletela na ugoden odziv.

Pogovor je zapisala Helena Jovanovič

Šele sedaj, po dveh letih, je tržaško državno pravdnništvo zaključilo preiskavo o fašističnem napadu v Zgoniku. Kot znano je misovski poslanec Parisi ob prisotnosti in odobravanju nekaterih »somišljenikov« pri belem dnevu poškodoval tablo z napisom »1. maj 1954« na šoli v Zgoniku. Za dejanje si je prevzelo odgovornost vseh državno vodstvo MSI, sam Parisi pa je dejal, da se v primeru, da bo poklican na zagovor, ne namerava skrivati za poslansko imuniteto. Upati je, da bodo krivci kaznovani.

Manjša udeležba na zadnjih volitvah

Na volitvah 5. decembra ni volilo 26,6 odstotka upravičencev. Belih in neveljavnih glasovnic je bilo 2,8 odstotka. To pomeni, da svoje volje ni izrazilo skupno 29,4 odstotka upravičencev.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ronald Harwood GARDEROBER

Režija Vinko Möderndorfer

PREMIERA

v petek, 10. t.m., ob 20.30
ABONMA RED A

PONOVITVE

v soboto, 11. t.m., ob 20.30
ABONMA RED B

v nedeljo, 12. t.m., ob 16.00
ABONMA RED C

v sredo, 15. t.m., ob 20.30
ABONMA RED D

v četrtek, 16. t.m., ob 20.30
ABONMA RED E

v petek, 17. t.m., ob 20.30
ABONMA RED F

Prejšnji teden so v prostorih galerije Tržaške knjigarne odprli razstavo domače umetnice Jasne Merkù. To je bila prva v sezoni razstav, ki jih običajno prirejajo v Ulici sv. Frančiška. Kot je uvodoma povedal ravnatelj galerije Franko Vecchiet, se je letos sezona pričela z nekoliko zamudo, ker so bili prostori potrebni preureditve. Sedaj ima galerija tudi novo ime — imenuje se Likovni center TG.

O mladi umetnici Jasni Merkù je spregovorila prof. Laura Safred, ki je tudi napisala spremno besedo k monografskemu katalogu te mlade umetnice.

Na sliki: (foto Kroma) Slikarka Jasna Merkù (levo) posluša prof. Lauro Safred med otvoritvijo razstave

Knjiga je izšla ob 100-letnici smrti Iga Grudna

»Narcis širokega srca«

Posnetek s predstavitve knjige o Igu Grudnu. Za mizo sedijo (z leve) Maja Lapornik, avtorja Marko Tavčar in Ivan Vogrič ter Nada Pertot (foto Kroma)

V soboto, 4. t.m. je bilo v dvorani Kulturnega društva »Igo Gruden« v Nabrežini praznično ob predstavitvi knjige Ivana Vogriča in Marka Tavčarja »Narcis širokega srca«. Večer je potekal v slovesnem in obenem domačnostnem vzdušju, kot se spodobi za izid monografije o velikem domačem pesniku Igu Grudnu, ki je bil in je še vedno v slovenskem kulturnem prostoru po krivici zanemarjen. Stoletnica njegovega rojstva, letošnjega aprila, in 45-letnica njegove smrti, novembra, sta minili skoro neopazno. Pobuda dveh mladih avtorjev je torej toliko bolj hvale vredna kot tudi podpora nabrežinskega kulturnega društva in prispevek Kmečke in obrt-

Marko Tavčar in Ivan Vogrič se zahvaljujeta vsem, ki so na kakršen koli način pomagali pri nastajanju in izidu knjige »Narcis širokega srca«. Posebno sva hvaležna profesorici Nadi Pertot in Marti Terčelj ter Miroslavu Košuti za nasvete, vsebinsko usklajevanje in lektoriranje, Damjanu Gerliju in Viktorju Tanceju za oblikovanje in tisk ter Kmečki in obrtni hranilnici in posojilnici v Nabrežini, ki je finančno omogočila izid knjige.

V imenu nove devinsko-nabrežinske občinske uprave je spregovorila odbornica za kulturo Vera Tuta-Ban. Povezovala je društvena referentka za kulturo Maja Lapornik-Pelikan, ki je napovedala za 8. december akademijo v čast Igu Grudnu.

Monografija, ki jo je natisnila tiskarna Ergon iz Ronk, šteje dobrih sto strani in je napisana v zelo tekočem slogu. Vsebinsko pa lepo prikazuje lik in delo Igo Grudna. Objavljene so številne njegove pesmi, pomembna so pričevanja. Knjiga bi morala spodbuditi izdajo zbranega dela.

Nada Pertot je občuteno prikazala pomembnost Iga Grudna in razsežnost njegove umetniške ustvarjalnosti, pesnika Primorske, pregnancev, internirancev, žlahtnega v pesmih za otroke, a tudi tankočutnega lirika in presunljivega v narodno-socialni poetiki. V Grudnu živijo naše morje, je poudarila ob sklepu predstavitve, naša obala, naši kraji, naša jezikovna in vsebinska tradicija — skratka — naš zgodovinski spomin. S takimi pobudami vse to ohranjamo in si dajemo poguma za prihodnost, ki bo nujno v drugačnih okoliščinah. Kljub preizkušnjam pa se zavedajmo, da smo še vedno živi in močni. Z Narcisom pa si moramo znati odgovoriti na vprašanje, kod in kam. Berimo njegove pesmi, ponatisnimo jih v celoti in ne odlašajmo te knjige zgolj domov, ampak jo prebirajmo s srcem in razumom, kot sta jo pisala dva mlada rojaka. Sledimo temu pozivu, ne bo nam žal.

Miro Oppelt

Do 19. decembra bodo v občinskih prostorih v Ul. Borgo del Ponte na ogled umetniška dela Rafaela Terpina. Razstavo, ki so jo organizirali SSO, Goriški muzej in Kulturno društvo »Studenci« iz Čedadada, so odprli 3. decembra. Razstavnici prostori so odprti vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 18. ure, v soboto od 9. do 12.30 in od 15. do 19. ure, v nedeljo pa samo popoldne.

Pogovor z zdravnico Ireno Tavčar o posvetu na Opčinah

»Približati se želimo vsem tistim, ki se pri nas ukvarjajo s športom«

Ob 10-letnici delovanja športne ambulante na Opčinah je bilo v petek, 3. decembra, v Prosvetnem domu zdravniško poljudno srečanje. Na sporedu je bila predstavitev knjige dr. Boruta Spacala z naslovom »Himalaya — punti medicini«, zdravniškega poročila o tem, kako reagira telo v višini nad 5.000 m, o nevarnostih, pripravah, pravilni prehrani za vrhunske alpiniste, posebno poglavje pa je posvečeno narodu šerp — himalajskih nosačev. Knjiga bo zanimiva tudi za alpiniste in ne samo za zdravnike. Dr. Vanja Vuga, ki je odgovoren za ambulanto za šport in delo v Kliničnem centru v Ljubljani, je govoril o vlogi športne medicine in opozoril na nujnost preventive, precej pozornosti pa je nato posvetil poškodbam pri košarki ter vprašanju, kako jih je mogoče preprečiti. Dr. Rafko Dolhar, ki je bil pred 10. leti pobudnik za odprtje športne ambulante, pa je na srečanju predvsem poudaril željo, da bi se v bodoče športniki te strukture bolj posluževali.

O dobrem obiskanem posvetu na Opčinah ter o vlogi te slovenske ambulante smo se na kratko pogovorili z mlado zdravnico dr. Ireno Tavčar, ki je tudi sama predavala na srečanju.

O čem ste govorili in kaj ste predvsem poudarili v Vašem referatu?

Govorila sem predvsem o vlogi vode in mineralnih snovi pri športni dejavnosti ter o tem, zakaj morajo športniki čimprej nadomestiti vodo, ki jo izgubijo med treningi in tekmami. Opozorila sem dalje na nevarnosti prekomernega znojenja ter na težave, ki jih lahko povzroči prevelika količina vode v organizmu — na primer problemi s srcem in krvnim obtokom. Nato sem opisala značilnosti različnih napitkov, ki so primerni za športnike. Predvsem ne smejo biti preveč slani in tudi ne presladki. Pomembno je povedati športnikom, da morajo med treningi in tekmami piti in tako čimprej nadomestiti izgubljeno tekočino v organizmu. Razni napitki, za katere delajo veliko reklamo, za športnike niso najbolj primerni.

Kako deluje športna ambulanta na Opčinah, katere storitve nudi?

Športna ambulanta je po raznih preseljevanjih končno dobila nov, stalen sedež v Alpinski ulici. Kdor je želel, si ga je lahko prejšnji petek tudi ogledal. Gre za edino slovensko športno ambulanto na Tržaškem. Odprta je dva krat tedensko, štiri zdravniki pa opravimo kakih 500 pregledov letno. V glavnem se ukvarjamo s športniki različnih društev, ki potrebujejo

potrdila za tekmovalno športno udeleževanje. K nam prihajajo tudi člani italijanskih društev.

Kakšni pa so načrti in želje za bodočnost te ambulante? Ali jo naši športniki dovolj poznajo?

Seveda bi želeli dejavnost čimbolj razširiti. Sedaj dejansko športnike le pregledujemo, da ugotovimo, če se lahko udeležijo tekmovanj, želeli pa bi nuditi še kaj več, v prvi vrsti seveda zdraviti poškodbe. Športni zdravnik, ki se s tem veliko ukvarja, bo namreč lažje razumel težave, ki jih lahko povzroči določena poškodba, medtem ko jo bo splošni zdravnik verjetno podcenjeval ali drugače interpretiral. Poleg tega bi bilo prav, da bi se k nam obračali tudi za razne nasvete glede prehrane športnikov. Naša ambulanta bi lahko postala prava posvetovalnica. Potrebe športnika so namreč bistveno drugačne kot pa potrebe navadnega zdravega človeka.

Želeli bi, da bi se med ljudmi uveljavila misel, da športni zdravnik ne izdaja le potrdil, ampak je oseba, ki lahko športniku pomaga k boljši telesni kondiciji in torej boljšim rezultatom. V tem smislu bo treba nekaj storiti. Lahko bi na primer prirejali predavanja po društvi tako za športnike kot za starše. Predvsem je namreč važno, da se približamo vsem tistim, ki se ukvarjajo s športom.

(hj)

Tako je bilo na posvetu o športni medicini v Prosvetnem domu na Opčinah (foto Kroma)

Zanimiva pobuda zavoda I. Cankar iz Gorice

Projekt Petra II. za šolsko integracijo v okviru EGS

V Gorici so na Zavodu za trgovinske dejavnosti Ivan Cankar, se pravi na višji srednji šoli, pred kratkim predstavili zanimivo pobudo, ki je za slovensko šolo izredno važna. Skupina profesorjev se je namreč odločila poslati prošnjo na nek oglas, ki ga je v časniku Sole 24 ore objavila Evropska gospodarska skupnost in ga sedaj poznamo kot projekt Petra II. Gre za natečaj za višje srednje šole za zunanjo trgovino, ki omogoča profesorjem izredno visoko in predvsem pa profesionalno študijsko učenje.

V preprostih besedah povedano izgleda ves projekt nekako takole: EGS se je odločila integrirati tudi šolski sistem in je zato dala možnost določenim šolam in predvsem njihovim profesorjem, da se med sabo spoznajo in si izmenjujejo svoje izkušnje, se med sabo povežejo in tako povežejo tudi šole in naslednji korak je tudi izmenjava dijakov in učnega osebja. Gre za proces šolske integracije v okviru EGS, ki naj bi šolarje usposobil za današnje potrebe raznih poklicev, v primeru poklicnega zavoda Ivan Cankar za operaterje zunanje trgovine. Dijaki naj bi neposredno z delom v različnih podjetjih pač spoznali stvarno delo, ki jih bo potem čakalo v življenju, ko bodo začeli delati v kakšnem izvožno-uvoznem podjetju.

Na goriški šoli je usklajevalka dela profesor Violeta Rosanda, ki pra-

vi, da je projekt izredno važen, saj se bo naša šola lahko vključila v integracijske tokove samo v primeru, da se bo znala povezati z drugimi v Evropi. Nadalje navaja dejstvo, da je v Evropi že praksa, da šole sodelujejo s podjetji in zato dosti bolje pripravijo dijake za potrebe današnjega časa, sodelovanje med podjetjem in šolo je torej nujno in potrebno, saj se le tako lahko šola prilagaja potrebam izvožno-uvoznih podjetij, ki delajo na področju zunanje trgovine. V Evropi namreč s šolami sodelujejo tako velika podjetja kot tudi majhna privatna podjetja, ki nudijo šoli potrebne podatke in tudi možnost, da dijaki pri njih opravljajo prakso, kar je še posebej važno, saj tako bodoči operaterji v zunanji trgovini spoznajo ob delu, kakšne spretnosti in lastnosti bodo morali imeti, ko bodo delali po končani šoli. Omenjeni projekt Petra daje torej možnosti, da se šole med sabo povežejo in izmenjujejo izkušnje, si izmenjujejo podatke in tudi ideje. Ker gre za šole različnih narodov in različnih kultur ter jezikov, je to izredno važno tudi za dijake, ki se morajo učiti tuje jezike in pa predvsem spoznavajo v stiku s svojimi vrstniki iz teh šol, kaj pravzaprav pomeni EGS. Razlike med narodi v EGS lahko namreč res delijo ljudi, lahko pa postanejo samo še ena obogatitev in tudi predmet globljega spoznavanja in bogatejšega sodelovanja. Dijaki naj bi torej na terenu samem spoznali, kaj pomeni EGS in tudi to, kako se dela na področju zunanje trgovine drugod po svetu, predvsem v Evropi.

Profesorji slovenske šole Ivan Cankar iz Gorice se torej s svojimi kolegi iz Berlina, Španije, Danske, Nizozemske, pogovarjajo o tem, da bi razvili projekt za 100 ur učenja, kjer bi lahko dijaki spoznali, kakšne so skupne potrebe moderne zunanje trgovine v Evropi in v svetu. Namen dogovaranja med profesorji iz teh držav je, da bi ustvarili nek model-vzorec za sto didaktičnih ur, ki bi odgovarjal vsem šolskim zavodom iz teh držav. Goriški profesorji, ki sodelujejo pri tem projektu so: usklajevalka Violeta Rosanda, Joško Primčič, Erika Lipičar, Maura Marini, Renza Peleson, Martina Grahonja in ravnatelj Ivana Cankarja Vladimir Šturm, ki mi je tudi dejal, da se ta projekt izredno dobro usklajuje s splošnim poukom, ki ga imajo na šoli, saj odgovarja potrebam današnjega časa.

Evropska Gospodarska skupnost je v ta namen dala za profesorje okrog 100 milijonov lir in že s tem dokazala, da gre zares. Profesorji so deloma že in predvsem pa bodo, ta denar porabili za potovanja v šolske zavode v države, s katerimi sodelujejo in za študijska potovanja. Da stvar le ni neko visokodoneče pohajkovanje profesorjev

po svetu, kar se nepoučenim največkrat take pobude zdijo, je že sedanja poteza šole Ivan Cankar iz Gorice, ki bo v prihodnjih dneh poslala v berlinski zvezni inštitut za poklicno izobraževanje pet dijakov s profesorjem Maurom Marinijem. Dijaki bodo v berlinski šoli 15 dni in bodo poleg spoznavanja nemškega jezika imeli še možnost spoznati delo v nemških podjetjih, ki se ukvarjajo z zunanjo trgovino. To je prvi poskus mednarodne izmenjave, ki ga ima goriška slovenska šola in bo zanimiv predvsem zato, ker bodo dijaki na lastni koži poskusili delo v tujini.

Goriški profesorji, ki sodelujejo pri tem projektu, so navdušeni, predvsem pa mnenja, da bi se vse take pobude moralo izrabiti, saj je EGS voljna pomagati vsem tistim, ki resno mislijo. Neverjetno je že dejstvo, da je v Italiji poleg odlične videmske šole Malignani goriška šola za trgovske dejavnosti Ivan Cankar edina italijanska šola, ki sodeluje pri tem projektu. Istočasno povejmo še, da so slovenski profesorji kot predstavniki manjšine izredno zanimivi za kolege v Evropi, ker se tako ti seznanijo še s težavami in predvsem pa posebnostmi slovenskega šolstva v Italiji. Njihovi kolegi jih sprašujejo po posebnostih in predvsem o podjetništvu ob meji, ker so kot šola ob slovensko-italijanski meji še posebno zanimivi, za vse ostale, Gorica je namreč drugod smatrana kot mesto na meji z bivšim Vzhodom.

Ob dejstvu, da vsi vemo, v kakšnih težavah je naše šolstvo v Italiji, so take pobude več kot zlata vredne,

saj odpirajo poglede ljudem, jim širijo obzorje, predvsem pa dijakom res dajo možnost, da spoznajo, kaj bodo resnično potrebovali v življenju na delovnem mestu. V ta namen devet dijakov petega letnika Ivan Cankarja v teh dneh opravlja veliko anketo. Zmenili so se, da bodo obiskali okrog sto slovenskih izvožno-uvoznih podjetij in jih povprašali, kaj delajo, kakšne ljudi potrebujejo, kaj manjka današnjim zunanjetrgovinskim operaterjem, skratka: hočejo zvedeti, kakšen naj bo bodoči operater v zunanji trgovini. Ko bodo podatke obdelali profesorji na šoli, bodo lahko spremenili tudi šolski

DOPOLNILO

V poročilu, ki smo ga prejšnji teden objavili o večeru v Gorici, posvečenem pisatelju Borisu Pahorju ob 80-letnici, je izpadlo ime izdajatelja Pahorjevega zbornika. Knjigo je izdala Narodna in študijska knjižnica iz Trsta s sodelovanjem Slavističnega društva.

načrt in tako dejansko prilagodili šolo potrebam današnjega časa. Vsekakor zanimiva pobuda, ki pa ne bo rešila vseh težav šolstva. Tega se zavedajo tudi goriški šolniki, a ne obupujejo, ker vedo, da je vsak korak, pa čeprav majhen, vreden težavnega dela in izvenšolskih dejavnosti. Lahko rečemo, da je skupina profesorjev iz Gorice dokazala, da se zmore v šoli narediti tudi nekaj več kot le golo šolsko predavanje in golo spraševanje. Za to pa jim gre vse priznanje, morda jim bodo še najbolj hvaležni v bodoče njihovi dijaki.

Jurij Paljk

Izvoljeni v deželno komisijo za vprašanja slovenskih šol

Na vseh slovenskih šolah so bile 25. novembra volitve za obnovo deželne komisije (po zakonu Belci-Skerk), v četrtek, 2. decembra, pa se je na deželnem šolskem uradu sestala volilna komisija za štetje glasov. V glavnem so bili izvoljeni kandidati, ki jih je predlagal Sindikat slovenske šole. Do nesporazuma je prišlo pri izvolitvi predstavnika ravnateljev višjih srednjih šol. Izvoljen je bil prof. Pino Rudež, ki je imel sicer enako število glasov kot prof. Samo Pahor, za razliko, da ima slednji le letno imenovanje, medtem ko je prof. Rudež stalni ravnatelj.

V komisijo za vprašanja slovenskih šol (po 9. členu zakona št. 932/1973) za Trst in Gorico so bili izvoljeni: za učitelje Sonja Klanjšček, za profesorje nižjih srednjih šol Alenka Možina, za profesorje višjih srednjih šol Enzo Pavletič, za didaktične ravnatelje Nataša Paulin, za ravnatelje nižjih srednjih šol Zvonko Legiša, za ravnatelje višjih srednjih šol pa, kot že rečeno, Pino Rudež.

Dobro obiskan Andrejev sejem v Gorici

Goriško mestno središče je v teh dneh popolnoma spremenilo svojo podobo in si nadelo praznično obleko za priljubljeni Andrejev sejem. Krošnjariji so prišli od vsepovsod in v pisanih stojnicah je vsakdo našel kaj zase. Poleg tega pa so za to priložnost postavili tudi nekaj zabavišč, vrtiljakov itd. v veselje otrok in tudi »nekoliko večjih«. Samo stojnic je bilo okrog 250.

(foto Studio Reportage)

Ustreljen je bil kot talec pred 50 leti

IVAN ROB (1908-1943)

»Sme nekaj nas, ker smo pač Robove, biti robotih, pesem kaže dovolj, kako je naš oče gladak.«

V slovenski literaturi so pravo, učinkovito ironijo in satiro zmogli le veliki ustvarjalci. Prešeren je z besedno igro in aluzijo v puščicah in sonetih razsrdil kar nekaj svojih nasprotnikov, med njimi predvsem Kopitarja. Njegovo utilitaristično pojmovanje literature je osmešil v Novi pisarni, dialogu med učencem in učiteljem, kjer si ni pomišljal uporabiti tudi ne-

ko je živel v Ljubljani najprej v internatu, potem pa največ pri Terseglovovih, je s pisanjem stežka premagoval pomanjkanje. Kot študent je objavljala parodije in travestije v šolskih in literarnih glasilih. Poleti leta 1942 je stopil v partizane, kjer je spodbujal gledališke nastope in pisal hudomušne verze. Leta 43 so ga Italijani ujeli in ga z osmimi drugimi talci ustrelili pri Vrhniku 9. februarja leta 1943. Letos je torej potekala petdeseta obletnica njegove smrti.

Pesnika Ivana Roba vodijo ujetega skozi Novo mesto

katere robate izraze iz nižjega pogovornega jezika. Cankar pa je napadal malomeščansko licemerstvo in nenadržanost, kulturno omejenost ter umetniško neobčutljivost najprej v črticah in novelah (O človeku, ki je zgubil prepričanje), kasneje pa v dramskih delih, zlasti v farsih Pohujšanje v dolini šentflorjanski.

Humoristična naravnost besedil je v slovenski literaturi v primerjavi z visoko tragičnimi vsebinami, otožno in nemalokrat svetobolno poezijo redkejša. Lahko bi v tem smislu overednotili kar nekaj krajših proznih besedil, ki so nastala v drugi polovici prejšnjega stoletja, kako Trdinovo, Jenkovo ali Jurčičevo značajevko in satirično naravnano pisanje Frana Milčinskega, Goričana Damira Feigla in še koga, med sodobniki, recimo, duhovitega Toneta Partljiča.

Prezvite peti svete melodije,
pojo poskočne pesmi moje strune,
satire ostre, mile travestije.

Opevam žarkov šop sanjave lune,
ki v žabji luži smešno se odbije,
tako da vsega s smehom te presune.

(tercetni del Robove parodije
Prešernovega soneta)

Med redke slovenske ustvarjalce, ki so se usmerili v humoresko in satiro, sodi humorist, popevkar in pisatelj Ivan Rob, ki se je rodil v Trstu 17. avgusta 1908, otroška leta pa je preživel med Kredom na Tolminskem in Šempetrom pri Gorici. V letih gimnazijskega in univerzitetnega študija,

Robovo ustvarjanje zajema poezijo in prozo. Sestavek Matajurski plazovi je ostal torzo nedokončane načrtovane povesti, nekateri krajši teksti in črtice pa so ali satirično priostreni ali pa zvenijo mehko in nežno. Neposredno in neizumetničeno učinkujejo Robove lirske pesmi, posvečene spominu na mater ali pa ljubezni do Katje.

Najzanimivejši sklop pesmi predstavljajo parodije, ki jih je Rob napi-

sal na osnovi znanih slovenskih pesmi, predvsem Slomškovih, Prešernovih, Gregorčičevih in Aškerčevih. Poezije so duhovite: razodevajo hudomušnega in socialno občutljivega poeta, ki je, izhajajoč iz svoje osebne izkušnje, posebno močno občutil socialno neenakost in krivice. Naj opozorim samo na nekatere: Sirota Milan na besedilo Aškerčeve Sirota Anka, Milijon, parodija poezije Mejnik, Parodije Prešernovih gazel in sonetov, Trti na besedilo Gregorčičeve Oljki in druge.

Najizvirnejše Robovo delo pa je travestija v verzih Deseti brat. V štiriindvajsetih verzificiranih poglavjih nastopajo Jurčičevi junaki, vendar s precej drugačnimi lastnostmi. Kvas usmerja svoje energije v šport, Manica je nečimrna koketa, njen oče Benjamin pridobitnik, Marijan pa kuje ekspresionistično navdahnjene verze. Skratka, Robova travestija je nekakšno ogledalo tistih razvad in pojavov sodobne družbe, proti katerim je avtor želel naperiti svojo neprizanesljivo ost.

Deseti brat — roman domači,
ki Jurčič ga je spisal bil —
se v pesmi tej vam predružači,
da bolj bo bran in zanimiv.
Značaje sem, osebe menjal
tako kot jih zahteva čas;
v njih marsikdo bo brata gledal,
bo videl tudi — svoj obraz.
Če, Jurčič, zdaj vrtiš se v grobu,
odpusti to predrznost — Robu!

Nedvomno bo treba Robovo satirično pesništvo in ustvarjanje sploh, prav tako kot delo nekaterih zamolčanih ali manj znanih besednih ustvarjalcev, primerneje umestiti v razvoj slovenskega medvojnega književnega dogajanja.

Majda Artač Sturman

Lepa udeležba na natečaju krožka Foto Trst 80

Tržaški fotografski krožek »Foto Trst 80« je priredil v soboto, 4. decembra in v nedeljo, 5. decembra, fotografski ex tempore pod naslovom »Trst v predpraznični odeji«. Bilo je to tekmovanje med fotoamaterji, ki so v enakem časovnem roku in kraju — na praznično okrašenih tržaških ulicah — vsak s svojim aparatom ustvarjali svoje posnetke. Gre za način tekmovanja, ki se v zadnjih letih vse bolj uveljavlja tudi v naših krajih.

Na 2. fotografskem ex tempore tržaškega krožka — lanski je potekal novembra na tržaškem Krasu — je sodelovalo 25 avtorjev iz Trsta, Gorice, Pordenona in Slovenije. Udeleženci so se pred pričetkom predstavili organizatorjem, ki so označili filme, da so lahko pričeli s tekmovanjem. Posnete filme so v nedeljo popoldne oddali prirediteljem, ki so nato poskrbeli za razvijanje, že v torek zvečer pa

jih je pregledala žirija, letos še posebno kvalificirana. Sestavljali so jo dr. Rafko Dolhar, predsednik Fotografske zveze Slovenije, Fulvio Merlak, delegat naše dežele v Vsedržavnem združenju fotografskih krožkov ter Enzo Gomba, tajnik italijanskega fotografskega krožka iz Trsta. Sklepi žirije so zaenkrat tajni, saj bodo nagrajevanje, projekcija in otvoritev razstave šele v soboto, 18. t.m., v Gregorčičevi dvorani v Trstu. Lahko pa povemo, da je bilo več zanimivih in kakovostnih fotografij. Avtorji so zajeli v objektiv praznične tržaške ulice, izložbe, dogajanje na Miklavževem sejmu, pa tudi resnejšo tematiko, kot npr. volitve, ki so potekale prav na drugi dan tekmovanja. Gre vsekakor za bogat izbor, iz katerega bodo prireditelji pripravili projekcijo in razstavo, ki bosta prikazali Trst v drugačni luči.

(Dar)

Knjižni dar celovške MD

V Celovcu je prav v teh dneh izšel knjižni dar Mohorjeve založbe v Celovcu za leto 1994, ki obsega štiri knjige. Prva je Koledar MD, ki zajema ves slovenski kulturni prostor na tej in oni strani Karavank ter na obeh straneh velikega oceana ter vsebuje članke od zgodovine slovenskega naroda in umetnosti do varstva okolja, kmetijstva, gospodarstva in še česa. »Podkronski gospod« je naslov druge knjige, ki jo je napisala koroška avtorica Dolores Vieser. Gre za domačo koroško zgodbo in časov turških vpadov. Tretje delo, ki je izšlo v letošnji zbirki celovške MD sodi v zvrst mladinske literature. Desa Murk je napisala napet in duhovit roman o dveh dekletih, ki se hočeta otresti jarma doma in šole in zato skleneta, da bosta pobegnili v Ameriko. Zadnje delo pa je dragocen priročnik o alternativni medicini. Avtor je ameriški zdravnik Robert G. Jackson, naslov dela pa je »Vedno čil in zdrav« (Skrivnost dolgega življenja). Knjiga je izšla v večjih jezikih in je navdušila na milijone bralcev.

Knjižni dar celovške MD je mogoče dobiti v vseh knjigarnah v Sloveniji ter v slovenskih knjigarnah na Primorskem in Koroškem ter seveda na sedežu založniške hiše.

Mladika

Z lepim jesenskim fotografskim posnetkom na platnici je pred nedavnim izšla novembrska številka mesečnika Mladika. V njej se med drugim pojavlja nova rubrika Zaznamki, ki ima namen, da bralce v zamejstvu opozarja na razne spodrsiljave in nerodnosti v medijih v Sloveniji, ki pišejo o dogajanjih pri nas. Prof. Zora Tavčar je za tokratno Mladiko pripravila zapis o slovenskem Vestniku (Vocero), ki izhaja v Buenos Airesu. Prvo številko so tiskali pred 43 leti.

Veliko prostora je tudi namenjena literaturi tako v sami Mladiki, kot tudi v Rasti, prilogi, ki jo pišejo mladi za mlade. Omenimo naj predvsem prispevek študentke iz Bosne in Hercegovine Farah Tahirbegović, ki opisuje svoj odhod pravzaprav beg iz domovine ob izbruhu vojne.

V rubriki »Manjšine« piše tokrat Vida Valenčič o problemih Ircev. Njihov položaj, kot tudi drugih keltskih narodov — Škotov, Bretoncev, Valijanov, Korzijcev idr. — piše avtorica, je bistveno drugačen od našega. Če namreč nimaš nobene podpore in sodelovanja z matico, je obstoj jezika v veliko hujši nevarnosti.

Prof. Martin Jevnikar ocenjuje štiri knjige, ki so izšle pred kratkim: Odhrojene stopinje Zorka Simčiča, Sledove v pesku Marija Čuka, Bližanja Borisa Pangerca in Sredi zemlje — Sredozemlje Marka Kravosa. V zadnji Mladiki je še veliko drugih novic, komentarjev o dogodkih v zadnjem mesecu ter vesti iz matice in zdomstva.

Kdo je kdo za Slovence

Konec letošnjega (1993) novembra je izšla v Ljubljani pri založbi FAGO zanimiva knjiga z naslovom *Kdo je kdo za Slovence*. Knjigo, ki obsega 289 strani, so uredili Ivan Kreft, Anamarija Slabe in Darja Tabernik. To delo ni zanimivo samo za Slovence v domovini ampak tudi v tujini ter za druge, ki se zanimajo za Slovence. Razumljivo je, da uredniki knjige niso mogli zajeti vseh najpomembnejših Slovencev. Za nekatere so navedli le ime in priimek, za nekatere še datum rojstva in poklic ali pa trenutno delo in funkcijo, ki jo opravljajo. V glavnem prevladujejo v tem prvirčnem leksikonu še živeči Slovenci.

Prva izdaja knjige je bila v letu 1991 in je bila osnova za večino navedb sedanje izdaje, ki zajema tudi 400 najbolj zanimivih podjetij v poslovnem delu knjige. Lahko rečemo, da predstavlja omenjena knjiga v določnem smislu promocijo (predstavitve) številnih Slovencev in slovenskih podjetij v tujini. Tistim, ki ne obvladajo slovenščine, bo služil večjezični prevod navodil za uporabo, ki je naveden v zaključnem delu knjige (v angleščini, nemščini, francoščini). Kratice in ključne besede pa so zajete v štirih jezikih (slovenščina in trije tuji).

Uporaba te knjige (praktičnega leksikona) je zelo enostavna. Številne najpomembnejše kratice in okrajšave so pregledno navedene v zaključnem delu knjige. Povabljeni navedenci v tej knjigi so zgoščeno prikazali najosnovnejše podatke, kot je datum in kraj rojstva, poklic, letnica diplomiranja ali zaključka določene šole, delo, ki ga opravljajo, navedba pomembnejših objavljenih del (knjige, skripta, znanstveni referati).

Založnik se že sedaj priporoča, da bi mu poslali na naslov: Založba FAGO, p.p. 41, 61117 Ljubljana, Dravljje, morebitne popravke, dopolnila, predloge in druge pripombe, ki bi mu omogočale kar najbolje pripraviti naslednjo izdajo.

G.D.

Dejavnost L. Detele v nemškem jeziku

Na Dunaju živeči slovenski rojak Lev Detela nadaljuje s svojo razvejano kulturno posredniško dejavnostjo. Kot kritik pri dunajskem nemškem tedniku za politiko, gospodarstvo, kulturo in vero Die Furche je med drugim predstavil širši javnosti nemške prevode del slovenskih avtorjev — roman Andreja Capudra »Bič in vrtavka« (20. maj 1993) in antologijo literature koroških Slovencev »Utrip kril mojih misli« (25. februarja 1993) — razčlenil pa je tudi kritični spominski roman Igorja Torkarja »Umiranje na obroke« (5. novembra 1992) in no-

va v nemščini dostopna dela Draga Jančarja »Galjot« in »Spomini na Jugoslavijo«. V istem časopisu je pisal o Janku Messnerju, dramah Dušana Jovanoviča, Gregorja Strniše in Rudija Šeliga, o pesmih Daneta Zajca, o položaju pesništva avstrijskih narodnih manjšin, o posledicah vojne v Sloveniji za kulturo tega prostora. O tem poroča občasno tudi po avstrijskem radiu. Istočasno poroča v Die Furche tudi o delih drugih avtorjev iz nekdanje Jugoslavije, če izidejo v nemških prevodih, na primer Bosanca Dževada Karahasana, Srba Draga-

na Velikiča, Hrvata Nedjelka Fabria in Slavka Mihaliča ter opozarja na posebne usode, kot so npr. predstavljene v nemški knjigi Ljudmile Miso-tič, ki se je rodila na Koroškem.

Lev Detela piše tudi o pomembnejših posredniških kulturnih dogodkih in srečanjih, na primer o nagradah v Vilenici in o mednarodnih pisateljskih dogovorih v Brezah na Koroškem. O teh dogodkih poroča med drugim tudi na straneh luxemburškega dnevnika Luxemburg Wort. 24. septembra 1992 je ta dnevnik objavil predavanje Leva Detele o kulturni problematiki Balkana in Srednje Evrope v krizi, s katerim je pisatelj nastopil lansko leto na mednarodnem srečanju v Brezah.

O vojni za Slovenijo v letu 1991 je Lev Detela o dogodkih, ki jih je osebno doživel v Ljubljani, Mariboru in drugod »na terenu« pripravil v nemščini dnevniški zapis, ki je izšel v tedniku Die Furche, v Münchenski reviji Criticón pa tudi v literarni reviji LOG za mednarodno literaturo, ki ga na Dunaju izdaja sam Lev Detela z Wolfgangom Mayer-Königom v nemškem jeziku štirikrat na leto. V zadnji številki je poleg Detelovih poročil o dvojezičnih in medkulturnih dogodkih in ocen novih knjig natisnjeno veliko nemških prevodov izvirne literature avtorjev iz Slovenije in iz najrazličnejših držav sveta.

V devetinpetdesetem zvezku (letnik 1993) te revije je natisnjeno Detelovo kulturno pismo iz Furlanije o dogodkih na dvojezičnem področju iz zadnjega časa. Zanimivi so tudi nekateri prispevki drugih slovenskih avtoric in avtorjev, na primer zapis o vlogi ženske v slovenski literaturi izpod peresa Milene Merlak. Vzporedno z revijo izdaja uredništvo tudi posebno knjižno zbirko LOG-BÜCHER. Kot petnajsti zvezek bo konec leta skupaj z ljubljansko založbo Luxuria izšla petjezična (slovensko-nemško-angleško-francosko-španska) zbirka aforizmov »Bumerangi« v Ljubljani živečega pisatelja Ivana Cimermana.

Vera Tuta Ban je namestnica župana

Nova devinsko-nabrežinska uprava

Prejšnji teden je devinsko-nabrežinski župan Giorgio Depangher predstavil tisku nove upravitelje. Župan je med drugim dejal, da se pri vodenju občine ne namerava pogajati s strankami, pač pa da želi zastopati interese občanov. Prva seja novega občinskega sveta je bila v ponedeljek, 6. t.m.

Posnetek je s predstavitvene tiskovne konference. Za mizo sedijo (z leve): odbornik za finance in proračun Andrej Spetič, ki ni občinski svetovalec, odbornik za osebje Giuliano Coat, odbornica za kulturo in šolstvo ter županova namestnica Vera Tuta Ban, župan Depangher ter odbornik za kmetijstvo, trgovino, turizem in javna dela Dario Pertot. (foto Kroma)

Ambrož Kodelja

Sunek med Kaptolom in Vatikanom

Nadškofijski dvorec v Zagrebu je na Kaptolu. Zato tudi ta del mesta Zagrebčani imenujejo hrvaški Vatikan. Sredstva množičnega obveščanja so se zadnji čas zelo razpisala in polnila stolpce z najrazličnejšimi komentarji o čudnem odnosu, ki naj bi ga imelo vodstvo hrvaške Cerkve do vojne v Bosni, Hercegovini in na delu Hrvaške same.

Olje na to žerjavico je zlil vrhovni vodja italijanskih vojnih kuratov škof, msgr. Angelo Santarossa. Ob obisku vojnega področja na ozemlju bivše Jugoslavije, kjer so v sestavi ZN tudi italijanski vojaki, je italijanski vojaški škof prišel v stik s svojimi vojaki, častniki in vojnimi kurati. Takšni obiski niso v navadi, saj ni znano, da bi kdaj obiskal vojake v Somaliji, Bangladešu, Libanonu... Dogodek sam na sebi niti ni sporen. Vojaški škof ima vso pravico, da pride v stik z vojaki, vojaškimi kurati, častniki in drugimi, ki so v sestavi katere koli mirovne sile, saj je on do neke mere tudi zanje odgovoren. (Razumljivo je, da je najprej odgovoren za vse, ki so verni. Nerešeno je vprašanje, kaj je s tistimi, ki niso verni ali pa pripadajo drugi veroizpovedi?)

Kot običajno so se časnikarji razpisali, da je obiskal Spalatto, Raguzo, Banatto, Ponteto... (Split, Dubrovnik, Banat in menda Mostar). Že sam razpo-

red je nemogoč. Italijanski vojaki so razorščeni na nekdanji meji med Hercegovino in Hrvaško. Torej na meji, kjer ni bojev, ampak samo občasno kakšna praska, pa še ta nepomembna. To ozemlje si delijo skupaj z bataljonom Špancev. Ob prihodu v Italijo je za cerkveni list škofije Pordenone-Concordia dal to izjavo: »... Hrvaški katoliški svet noče miru, saj celo s prižnic neti sovra-

Katedrala in nadškofijski dvorec v Zagrebu

Od sobote 27. novembra 1993
NOVA PODRUŽNICA V RONKAH
 ul. G. D'Annunzio, 96 - Tel. 0481/474160

»SKUPAJ NA OPČINAH«

Kupuj v trgovinah,
 ki izobešajo ta znak.

**TU DOBIŠ GOLFA
 in ZLATE ŽETONE**

CASSA RURALE ED ARTIGIANA
 OPICINA TRIESTE
 HRANILNICA IN POSOJILNICA
 OPICINE TRST

draguljarna malalan

NARODNA ULICA 28 - OPČINE (TRST) - TEL. 040/211465

Listina EUR

(Potrdilo o izvoru
 in prometu blaga
 z navodili o izpopolnjevanju)

Pri mednarodnem poslovanju je potrebno poznati obsežno zakonodajo in prakso v poslovanju. Med drugim je značilna listina, ki ji pravimo EUR — Potrdilo o izvoru in prometu blaga.

Pred nedavnim (sredi leta 1993) in Center Marketing Int. iz Ljubljane izdal in založil obsežno gradivo o tovrstnih potrdilih, ki obsega 342 strani. Gradivo je pripravil Marjan Strle. Publikacija obsega besedila mednarodnih in notranjih predpisov in navodil, s katerimi je urejeno ugotavljanje porekla blaga, ki se izvažajo v ES. To materijo morajo poznati in jo v praksi uporabljati pri carinskem postopku proizvajalci, izvozniki, špediterji itd. Omenjeno potrdilo spremlja izvoženo slovensko blago na njegovi poti po Evropi.

Okoli 90% blaga, ki ga Slovenija izvažajo v ES, uživa olajšave, ki se odražajo pri oprostitvi plačila carine. Uporabljamo potrdila EUR 1 in EUR 2. Tisti, ki izdajo tovrstna potrdila, morajo upoštevati ustrezne uredbe, ki jih je izdala Komisija Evropske skupnosti. Normalno je, da pridobi status proizvoda s poreklom iz Slovenije tisto blago, ki je bilo v celoti proizvedeno v Sloveniji (ali z bistveno transformacijo pridobi slovensko poreklo).

Avtor je v to publikacijo vključil najpomembnejše člene Zakona o zunanem trgovinskem poslovanju (Uradni list RS št. 13/93) kakor tudi druge odredbe o izdajanju potrdil in overjanju listin, ki se pošiljajo z blagom pri izvozu ali uvozu.

Zanimiv je tudi protokol EGS. To so številne uredbe komisij ES iz leta 1992, ki opredeljujejo številne pojme in se nanašajo na EUR. Zato bo koristno, da preštudirajo omenjeno gradivo poleg izvoznikov in špediterjev tudi proizvajalci tistega blaga, ki ga izvažajo. Avtor je v številnih prilogah pripravil pregled obdelav ali predelav opravljenih na materialnih brez porekla, da lahko proizvod dobi status blaga s poreklom. To je podano izredno praktično in pregledno.

G.D.

Predstavitve smučarske selekcije ZSŠDI

V Gregorčičevi dvorani v Trstu so konec prejšnjega tedna predstavili smučarsko selekcijo ZSŠDI za sezono 1993-94, ki jo sestavljajo 3 slovenska društva — Brdina, Mladina in Devin. Selekcija, v kateri je 17 smučarjev, je omejena le na mladinsko področje, ker so za odrasle tekmovalce stroški previsoki.

Tehnični vodja selekcije bo prof. Dušan Videmšek, ostala dva trenerja pa sta Gasperšič in Poljak. Vsi trije so iz Slovenije.

Na predstavitvi je spregovoril tudi pokrajinski predsednik ZSŠDI za Tržaško Livij Valenčič. Zveza to pobudo sofinansira, čeprav glavno breme za športno udejstvovanje svojih otrok nosijo predvsem starši. Valenčič je med drugim povedal, da bo 30. januarja prihodnjega leta 1. pokrajinsko tekmovanje smučarske federacije FISU v kraju Cima Sappada. Organizacijsko breme bodo tokrat v celoti na nas, je še dejal pokrajinski predsednik ZSŠDI in ob koncu dodal, da si smučarska selekcija obeta v tej zimski sezoni nekaj pomembnih rezultatov na pokrajinskem in deželni nivoju. Tudi v tej sezoni bo smučarsko komisijo vodil Stojan Sosič, upati pa je, da se bo našim športnikom pridružilo tudi nekaj zamajskih smučarskih učiteljev, ki jih je kar precej.

ŠD Polet z Opčin prireja v petek, 10. decembra, družabno srečanje z državnim, evropskim in svetovnim prvakom v umetnostnem kotalkanju Samom Kokoravcem. Začetek ob 20. uri v dvorani Prosvetnega doma na Opčinah v Ul. Ricreatorio 1.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega tiska v Italiji

štvo in maščevanja...» Hrvaški škofje so najprej začeli pravcati »lov« na tega škofa. Stara ustaljena navada je, da v kolikor tuj škof pride na ozemlje druge škofije, se najprej javi ali predstavi rezidencalnemu škofu. V kolikor ni to možno, se vsaj pismeno oglasi. Zato so Hrvati najprej podvomili, če je ta italijanski vojaški škof sploh bil tam. Dober teden po tej novici so se razširile govorice, da so to izjavo posredovali italijanski kurati svojemu vojaškemu škofu. Hrvaški časnikarji so se takoj napotili na bojišča in mrzlično iskali italijanske in španske vojne kurate. Na koncu so prišli do zanimivega zaključka, da pri Italijanih ni niti en vojaški kurat znal nobenega tujega jezika. Vsi so lomili italijanščino z južnjaškim naglasom. Pri Špancih pa so iztaknili enega, ki je nekaj razumel tudi angleško. Torej: »Od kod ta trditev? Saj nihče od teh vojaških kuratov ni sposoben, da bi razumel kakršna koli poročila ali bral kakršen koli tuj časopis, še manj se kakorkoli pogovarjal s komer koli, razen s tistimi, ki so prišli tja!« Od kod torej ta trditev?

Kmalu se je oglašil tudi vojaški škof, msgr. Santarossa in povedal, da je on dolžan obiskovati tudi svoje vojake, neglede kje so. Namignil pa je, da

ni dolžan opravljati drugih obiskov... To je ponovno razburilo Zagreb in je hrvaški kardinal ter zagrebški nadškof, msgr. dr. Franjo Kuharič zahteval, naj »L'Osservatore Romano objavi uradno stališče vatikanskega državnega tajništva, ki naj bi končno branilo Hrvate in obenem Cerkev na celotnem vojnem ozemlju. Saj se prav Cerkev z vsemi močmi in ob vsaki priložnosti vedno znova zavzema za spravo in mir...« Uradni dopis je prejel vatikanski državni tajnik kardinal Angelo Sodan. Iz Vatikana še ni nobenega odgovora. Po ovinkih pa se sliši, da se ne mislijo vmešavati v tujo vojsko... Vojaški škof pa je tudi vojaška osebnost, ki je tudi podrejen vojaškemu vodstvu...

Celotna zadeva je neprijetna. Hrvatje in z njimi tudi cerkveno vodstvo se zavedajo, da prav takšna izjava, kot je tista, ki jo je dal msgr. Santarossa, lahko krepko pripomore h gospodarski blokadi Hrvaške. Po drugi strani pa je prišla v evropsko javnost tudi resnica, da so nekateri hrvaški duhovniki pozabili na evangelijsko poslanstvo. To se je stopnjevalo in je ta njihov val nestrpnosti, kot se zdi, šel predaleč, zato je pripljuskal tudi v medijski svet, ta pa jo je posredoval svetu, na veliko škodo Hrvatov samih.